

Աստուան դը Սենտ-Էքզյուպերի
Antoine de Saint-Exupéry

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԹՌԻԻՉՔ
VOL DE NUIT

*Յրանսերենից թարգմանեց Շուշանիկ Թամրազյանը
Traduit du français par Chouchanik Thamrazian*

Պարոն Դիոյն Կորային

I

Ներքևում՝ ինքնաթիռի տակ, բլուրներն արդեն իրենց սովերամած ակոսն էին բացել երեկոյան ոսկու մեջ: Հարթավայրերը լուսավորվում էին, բայց չխամրող լույսով, այս երկրում դրանք անվերջանալիորեն սփռում են իրենց ոսկին՝ այն անվերջանալի ձյան նման, որ ձմռանից հետո դեռ երկար ետ չի բաշվում:

Եվ օդաչու Ֆարինը, որ Պատագոնիայի փոստը հեռավոր հարավից Բունոս Այրես էր տանում, մտնեցող երեկոն ձանաչում էր մի շարք նշաններից, որ նավահանգիստների ծովն էին հիշեցնում. այդ անդորրը, թույլ, գրեթե աննշմար կոհակները, որ խաղաղ ամպերն էին նկարել երկնքում: Ու նա մուտք էր գործում աննայրածիր ու երանելի խարսխակայան:

Մի պահ այդ անդորրի մեջ դանդաղ գրունտը հովիվ զզաց իրեն: Պատագոնիայում հովիվներն անշտապ նախրից նախիր էին անցնում, ինքն էլ լողում էր քաղաքից քաղաք՝ դարձած փոքրիկ քաղաքների հովիվ: Երկու ժամը մեկ ինչ-որ քաղաքի էր հանդիպում, որն ասես գալիս էր գետափին ծարավը հագեցնելու կամ արածում էր կանաչ հովիտներում:

Երբեմն հարյուր կիլոմետր ձգվող տափաստաններից անդին, որ ծովից էլ անսարդաբնակ էին, մի կորած ազարակի էր հանդիպում, որն իր նորից ծփացող մարգագետինների միջով սարդկային կյանքերի մի ամբողջ բեռ էր քարշ տալիս, և նա ինքնաթիռի թևերով ողջունում էր այդ մոլորված նավակին:

Տեսադպրատմ Ման ժողիանն է. վարկը կհասարենք տառը բուզկից:

Քննարկիտի բաշխառը լորը հազարդում էր ցնի բարը կարաննրին:

Երկու հազար հինգ հարյուր կիլոմետր ձգվող տարածաբառնում՝ Մազկանի ներսից մինչև Բառնու Արևու. կրար ետնից շարված կին վարկչի կայանները. բաց այս մեկը տանում էր դեպի գիշերվա տաննաը. առաջ դեպի առեղծ վանդ՝ վերջին հասգանդ այդ ախանդ՝ ծվարած արտադ՝ ԱՔրնկարում:

Ուղիսար մի երկտող փոխանցեց օդաչուին. «Անկրան ումեղ անգրտակնր են. որ ականցակազներս բառու ունեցող են լլլվում: Իջնում ենք Ման ժողիանում»:

Ֆարինը ժպտաց. երկինքն ակխարիումի գետ խաղաղ էր. և առջևում բարը կայաններն ազգաբարում էին. «Մտանկ երկինք. ոչ մի բան»:

Կշարունակներ, պատուսխանեց:

Բայց օտղիտի կարծիքով՝ ինչ որ տեղ անգրտայ էր սխալիկ, ինչպես որդերն են բնակություն հաստատում պատդի մեջ. գնդացին գլխի էր. բայց եղանակը փյանարա էր. օտղիտար չէր ռազուն մտնել այդ մուռ միջանցքը. որն ուր որ է սակնամյա էր լինելու:

Գանդաղեցրած շարվիլով Ման ժողուն իշնկիա Ֆարինը գգաց, որ հոգնած է: Այն ամենը. ինչը բարդը է դարձնում մարդու կանգը, սկսում էր, տես. մեծանայ նրա հարցքի առջև. նրանց տները, փոքրիկ սրճարանները, գրտադու ծառերը: Դա նման էր այն նվաճողին, որ իր նվաճումների իրնկանությունն հարազրը դեպի իր կարությունն եղերն է դարձնում ու բացահայտում մարդկային համաստ կշշան կարտանը: Ֆարինը գննեց վարդ գնելու. անխելան մարմնի ծանրությունն ու բունան մկանները գգալու կարիք ուներ. չէր որ կարվենիկ նուրպես քո հարստությունն են. և նա ուզում

Էր ամբողջական մարդ լինել, որն իր լուսավորուից հանգիստ նայելու է այլևս անշարժ բնություններին: Պատրաստ էր ընդունել այդ փորձիկ գյուղը, նրբ արգին կատարել եւս ընտրությունը, սկսում եւս գոհանալ կյանքի պարզեան պատահականությամբ, սիրել: Այն քեզ ասում է իր շրջանի մեջ՝ սիրո նման: Ֆարիներ կուզեր երկար ապրել ազատ, ստանալ հավերժություն իր բավեր, որովհետեւ փորձիկ թաղարները, որտեղ ընդամենը մի ժամ էր անցկացնում, հիմախոց պարիսպներով նշերված փակ պարտեզները, որտեղով անցնում էր, ծծալան էին ասես հավերժական մի կյանքով, որ շարունակվում էր իրենից դուրս: Եվ այդպիսի բարձրանում էր դեպի աննշակագն, դեպի Ֆարիներ, բայցում էր իր ծաղիկը: Եվ նա մտածում էր ընկերության, բնույշ աղջիկների, սփռոցների ստեղծիկ ձևմանի մասին, այն ամենի, որ դանդաղորեն ընտելացնում եւ՝ հանում մի պատաս հավերժության: Եվ այդպիսի հույսում էր մտածորեն՝ գրեթե քանիով ինքնաբերի չենրին, նրանց առջև փակով փակ պարտեզների իր ստեղծվածը, որ բարձր պարիսպներն այլևս չէին կարող պաշտպանել: Բաց արգին ներքում Ֆարիներ բացահայտեց, որ իրականում ոչինչ էլ չի առել՝ բացի հատուկիտու մարդկանց զանգաղ շարժումներից՝ փակված իրենց շարերի մեջ: Եղ գյուղը, ընդամենը իր անշարժության շնորհիվ, պահպանում էր իր ներքում փորձովիկ կրթերի զարգանիքը, այդ գյուղը մերժում էր ասին մի ընդշանը, այն նվաճելու համար պետք էր հրաժարվել գործողությունից:

Երբ ժամանակավոր վայրէջքի տասը թափները սպառվեցին, Ֆարիներ ետից մննեց: Երբմեց Մատ Ժուլանի կողմը, գյուղից լույսի մի փունջ էր մտնում, հետո՝ մի աստղաբույլ, հետո՝ փռչի միայն, որի վրա մի վերջին անգամ կանգ առավ նրա ուղարկությունը:

«Էլ չեմ տեսնում թվացույցները, լույսը վառեն»: Չեղը

հոգեց միացման լարերին, բայց կատարման վստահակի կարմիր լատիկի արձակած լույսն այնքան բուռ էր լուծված կապույտ լուսավերության մեջ, որ սրբանքի գոյվել գրեթե չվախվեց: Մասաները պարզեց լանջերից մեկին, հաշիվ կարմրեցին:

«Դեռ շատ բուռ է»:

Եվ անուհանդերձ, գիշերը բարձրանում էր՝ ձկնի սև բուլաները պես, պարուրում էր եռվիտները: Դրանք այլևս չէին տարբերվում հարթավայրերից: Բայց հերթով վառվում էին, անուհ մերձակա գյուղերի յուրերն ու արձագանքում իրար համաստեղություն աս համաստեղություն: Ու նա էլ իր ներքին պատասխանում էր գյուղերին՝ միացնելով իր բարբառող լուսարձակները: Երկիրը դարձել էր լուսեղևն կանգների շարունակական մի շղթա յուրաքանչյուր օջախ իր աստղն էր վառում անծայրանիք այդ գիշերվա արջն՝ ծովին պարզվող փարոսի նման: Ամենուրեք, որտեղ մարդկային կյանք էր սրտվում, լույսեր էին պայտում: Ֆարիներ հիացած էր, որ այս անգամ իր մուտքը դիշերվա տիրույթ՝ դանդաղ ու դեղնային, անուն էր սվազան մտնելուն:

Կոտցավ կատարման վստահակի վրա: Միացների ասդիտներ սկսում էր փայլփայլել: Օդայուն հերթով ստուգեց թվերը, գոն էր: Պարզվում էր, որ իրենք անուր հաստատված են երկնքում: Մուտք հոգե պարզապես լեռներից մեկին և մետաղի մեջ զրուց կյանքի հոսանքը մետաղը ոչ թե ճնշվում էր, այլ տրավում: Հինգ հարյուր ձիառում ունեցող շարժիչը թույլ շոտանք էր ներարկում նյութի մեջ, և ստացի մարմններ վերանվում էր թավշի: Հերթական անգամ թոխքի պանին օդայուն ոչ գլխատապուր էր գրոմ, ոչ արեկում, սրտվող այդ մարմնի աներկվածային աշխատանքը միայն:

Հիսուս նա իր համար վերադասավորել էր աշխարհը և ամեն ինչ սնում էր, որ նեղումս հարմար տեղավորվի:

Թվե՞լագրեց էլեկտրամատակարարման ջուղատախտակին, մեկ աս մեկ շոջավեց, թեթևակի շարժեց միացման գծերը:

ան է ամոր եննեց թիվակին՝ մորմեով դռնեկ թավառն
դիրքը, որպեսզի դգա հինդ տունայանոց մետաղի ճամբը,
որի հնապանն էր դարձնե այդ անհանցիտ գիշերը: Հետո
խարխալեիով տեղը հրեց վթարային լանքը, բաց թռեց,
նորից քնեց, նամոզնեց, որ ամոր է, չի ստեղծ, ապա նորից
բաց թռեց լանքը, որպեսզի թիվեպոնի յո ռաբանյոր լծակի
վրա, վրասն լինի, որ ճեփը հասնում է դրանց, վարկեցի
նստնեքն այդ կուր աշխարհիւ: Հետո, երբ մատներն ընտ-
րացել էին, վառեց լանգը, կրտավարման վառանակին մո-
տեցրեց անհրաժեշտ սարքերը և հարազն այնև միայն թվա-
ցոյցներն՝ հետնեց, թե ինչպես է թանանցում գիշերվա
տիրոյը, ու դա նման էր ջրի հատակը սողվելուն: Հետո,
բանի որ ոչինչ չէր կրկրու, չէր ցնցվում, չէր տատանվում,
բանի որ հողակը, բարձրագանն ու շարժիչի թեմինը կայուն
էին, թեթևակի ետ քնկավ՝ ծածրակը հենեղով կաշվապատ
թիվակին, ու սկսեց այն խորունկ խորհրդածոյութունը, երբ
անբազաարելի մի հուր է լեզ համակում:

Եվ հիմա ստանձնացած գիշերվա խորուն գիշերային
պահակի պես՝ նա ինքն իր համար հարմազարծում է, որ
միայն գիշերով ետ մարդուն տեսնում, այդ կանչերը, այդ յույ-
սերը, այդ անհանգստութունը: Այդ պարզ աստղը, որ վառ-
վում է յառփարի մեջ, սեկուսի տան մենությունը: Աստղերից
մեկը մարում է՝ այն տան նման, որ ներփակվում է իր սիրո
մեջ:

Կամ ստղատկի: Տան նման, որ դարպարում է ազդանշան-
ներ ուղարկե արտացին աշխարհին: Այս գյուղագիները,
բազանի յուսի տակ հենված սեղանին, իրենք էլ չգիտեն,
թե ինչ հուր են փայտաբում, չցիտեն, որ իրենց ցանկու-
թյունն այդքան հեռու է, դնում՝ ճեղքելով անբախանց յա-
վարը, որում քակված են իրենք: Բայց հազար կիլոմետր հե-
ռավորությունից նարիներ տեսնում է այդ յույսերը, գզում է,
թե ինչպես է, հատակում դարանան այդ նվառից իջնում: